

МИЛА МИЛОСАВЉЕВИЋ

БОНТОН ЗА ДЕЦУ

илустровала Марија Стојисављевић

ЛЕПЕ РЕЧИ – ЧАРОБНЕ РЕЧИ

Лепа реч отвара свака врата. Зато и овај наш БОНТОН отпочињемо тако што вам откривамо две чаробне речи: ХВАЛА и ИЗВИНИТЕ.

„Хвала”, „опростите”, „извините”, „изволите”, слове за праве дарове. Њима дарујемо знане нам и незнане, наше родитеље, другаре, учитеље, наставнике, васпитаче, комшије, али и случајне пролазнике, људе које сретнемо у лифту, парку, аутобусу, авиону, у позоришту, биоскопу, на игралишту... Постоји изрека да „лепа реч гвоздена врата отвара”, а ове речи део су чаробне формуле. Нема тих врата која речи опрости, извини, хвала, молим, не могу да отворе. То су речи чувари пријатељства, љубави, а није претерано ако кажемо и чувари мира. Колико пута су само остале неизречене од стране моћних владара, краљева, царева, председника држава, па је уместо мира долазило до ратова! Све твоје велике победе доћи ће онда кад победиш свој понос, замолиш за опроштај, извиниш се...

Речи ХВАЛА никад превише. Зато, не заборави да је изговориш кад год си у прилици. Захваљујемо на поклонима, али и другару који нам позајми оловку или гумицу, наставнику који нам помогне да решимо задатак, возачу аутобуса који нас стрпљиво сачека док трчимо да га сустигнемо. Захвалност иначе има дубљи смисао, и осећамо је у свом срцу, најпре према онима које највише волимо, родитељима који су нам подарили живот... Ту су наше баке, деке, тетке, којима смо готово сви захвални на љубави, пажњи коју нам пружају. Захвални смо нашим првим учитељима, који су нас научили првим словима... Постоје прилике када ту захвалност из дубине нашег срца можемо да искажемо онима према којима је осећамо. То је обично мамин, татин, бакин, декин, или рођендан тетке, ујака, брата, сестре... Повод може да буде и крај школске године (за учитеље и наставнике)... Исказујући захвалност дарујемо један од најлепших дарова нашим ближњима, чинећи им тако велику радост.

ХАЈДЕ ДА СЕ УПОЗНАМО!

Стара мудрост каже да је сваки човек богат онолико колико има пријатеља. А да бисмо пријатеља стекли и да бисмо постали нечији пријатељ, морамо најпре да се упознамо. Прве другаре упознајемо у парку, у јаслицама, вртићу, потом у школи, али и у комшилуку, на летовању, путовањима... Први сусрет, сам чин упознавања, веома је важан и – непоновљив, па је стога важно да се придржавамо правила бонтона, било да су наши вршњаци у питању, било да су у питању старији. При упознавању, веома је важно да док изговараш своје име, оног са којим се упознајеш гледаш право у очи док му пружаш руку. Води рачуна да руку свог новог познаника не стегнеш притом превише снажно, али ни превише благо.

Важно је да знаш:

- Млађа особа треба прва да поздрави старију особу.
- Мушкарац треба први да поздрави жену.
- Ако у просторију у којој седиш неко уђе, потребно је да устанеш да би се поздравио с њим.

– Млађа особа се старијој обраћа са ви.

– Уколико доводиш своје другове и другарице у госте, треба да их представиш својим родитељима, брату, сестри. Уз то, важно је да их упознаш и са правилима која важе у твојој кући.

– Када разговараш са неким, немој да му „упадаш у реч“. Сачекај да чујеш шта каже твој саговорник, па онда реци шта имаш.

Ако ујутро сретнеш свог комшију, уђеш у продавницу, кад уђеш у свој вртић, у школу, рећи ћеш: „ДОБРО ЈУТРО!“

Уколико је дан увелико одмакао, а још није вече, обратићеш се речима: „ДОБАР ДАН!“

Када дође вече, обратићеш се са: „ДОБРО ВЕЧЕ!“

Својим другарима, вршњацима, можеш да кажеш: „ЗДРАВО“ или „ЋАО“ при сусрету, али и при растанку.

Старијима од себе на растанку ћеш рећи: „ДОВИЂЕЊА“.

Ово су речи на којима се темељи сваки бонтон. Чак и ако си стидљив, забораван, расејан, не смеш да пропустиш да их при сусрету или растанку изговориш. Њима показујеш поштовање према људима у свом окружењу.

ЗДРАВИ ЗУБИ – ЛЕП ОСМЕХ

Да би твој осмех био што лепши и блиставији, потребно је да од најранијег детињства бринеш о својим зубима. То ћеш чинити тако што ћеш их прати ујутро и увече, и кад год можеш после јела. Зубе треба прати од најранијег детињства. Тако ће зуби израсти здрави и леви, а њихово редовно прање и нега учиниће да кад порастеш твоји зуби буду леп украс твом лицу. Осим што доприносе лепоти, твоји зуби су чувари твог здравља.

Све што унесемо од хране у организам, морамо добро да сажваћемо. Стручњаци кажу да је један залагај потребно жвакати тридесет два пута, тако да је пред нашим зубима заиста велики посао. Зато их ваља чувати, а први корак у њиховом чувању јесте редовно и правилно прање.

Упутство за прање зуба:

Доњи зуби се перу тако што се четкица повлачи одоздо нагоре (онако како трава расте).

Горњи зуби се перу тако што се четкица повлачи одозго надолу (онако како киша пада).

ЛЕПИ НОКТИ – ЗАБРАЊЕНО ГРИЦКАЊЕ!

Нокти, као и коса, расту читавог живота. Да би били уредни и чисти, потребно је да се редовно секу. Док смо сасвим мали, то чине мама и тата. А када одрастемо, чинићемо то ми сами, или пак маникир, како се назива стручњак за негу ноктију.

Важно је да ама баш никако не заборавимо да нокте никако, ама баш никако не смемо да грицкамо, зато што се испод њих скупља прљавштина, која, ако је унесемо у своје тело, може да постане узрок многих болести. Уз то, грицкање ноктију је веома ружна навика, коју кад једном стекнеш тешко можеш да је се ослободиш. А руке са изгризеним ноктима нису лепе.

„ПРЕ И ПОСЛЕ ЈЕЛА ТРЕБА РУКЕ ПРАТИ“

Редовно пери руке! Увек пре јела, после одласка у тоалет, после игре, вожње у градском превозу...

Руке се перу у млакој води, сапуном који добро утрљамо на дланове и надланице. Потом руке добро исперемо и на крају их обришемо. Ако је напољу веома хладно, потребно је да их намажемо кремом за руке.

„АЛА ЈЕ ДИВОТА КАД СЕ КО ОКУПА“

„Чистоћа је пола здравља”, каже пословица. Да бисмо били чисти, здрави и леви, неопходно је да се редовно купамо.

Док смо сасвим, сасвим мали, купају нас маме и тате, а кад мало порастемо – купаћемо се сами. Купање није само морање, већ и уживање. А ко не би уживао у топлој, миришљавој води!

А после добре купке много се лепше спава и – сања!

ДАН ЈЕ ДАН, А НОЋ ЗА САН!

Да би дете било одморно, потребно је да има дуг, миран и добар сан. Зато у кревет треба отићи на време. За почетак, послушај маму и тату. Они знају које је време најбоље за твој одлазак на починак. То је обично двадесет часова. Ако твоји родитељи сматрају да си довољно велики да можеш да одеш у кревет сат касније, и то је у реду. Каже се још „девет, време је за кревет”. Зато, послушај своје родитеље и не тражи да останеш дуже, јер гледање телевизије, игрице на компјутеру или било каква касновечерња забава неће донети добро твом телу колико дубок и миран сан.

Пре одласка у кревет обуци своју пиџаму, понеси своју омиљену играчку и правац у диван свет лепих снова. Пре тога треба да лепо сложиш своју одећу како би твоја соба осванула уредна, што ће твојој мами измамити још један диван осмех!

ПСССТ! А сада, пре него што заспиш, да ти још тихо дошапнемо да уколико си ти будан а неко од твојих спава, буди тих и пажљив. Није лепо будити оне који спавају, осим ако није време за школу или посао.

Већина одраслих воли да мало дремне и после посла, ручка. Неписано правило је да у време поподневног одмора не треба телефонирати, пуштати музику, играти лопту, викати или на неки други начин правити буку. Уколико у то време желиш да се играш, нека то буде нека игра у којој нећеш бити бучан. Можеш да црташ и читаш.

МОЈА КУЋИЦА, МОЈА СЛОБОДИЦА

Дом у којем живимо је најдивније место на свету. У њему живе наши најблискији и највољенији, и ту смо најслободнији. Правила лепог понашања важе и у нашој кући, која је и наша прва и најважнија школа бонтона.

Да би наша кућа била чиста и лепа, при самом уласку треба да се изујемо и обујемо кућне папуче или патике.

Чим дођемо кући, требало би да одложимо своје јакне, капе, кишобране, ранчеве на њихово место.

Укућане треба да поздравиш речима: „Добар дан, мама!”

„Добар дан, бако, тата, деко...”

Када улазиш у татину и мамину собу, треба да куцаш на врата.

Ако имаш млађег брата или секу, помози мами и тати да се старају о њима.

Све маме имају пуно, пуно посла у кући, па колико год да имаш година (претпостављамо да одавно ниси беба) требало би да јој помажеш у неким кућним пословима. Предлажемо да почнеш од кухиње, тачније трпезаријског стола, тако што ћеш да помажеш мами у постављању, склањању тањира после обода. Брини о свом кућном љубимцу, слажи своје играчке и књиге и не остављај наред за собом. Остави за собом чист тоалет код куће, у гостима и на јавном месту!

РОДИТЕЉИМА СЕ УВЕК ЈАВИ!

Важно је да родитељи увек знају где си и са ким се играш.

Твоји родитељи те воле највише на свету. Они имају поверења у тебе. Подржаће те увек у свему ономе што је за тебе добро. Зато им веруј и поверавај им се. Увек им говори истину. И када је лепа, и када то није. Родитељи брину о теби у сваком тренутку, зато им увек реци где излазиш, и да те подсетимо: врати се кући онда када си то и обећао својима.

Ако си већ довољно велики да можеш сам у двориште или у парк са својим другарима, важно је да питаш маму и тату да ли можеш да изађеш и уколико добијеш дозволу, вратиш се тачно у оно време када су ти рекли да се вратиш. Када те позову на мобилни телефон, одмах се јави! Ако се не јавиш, укућани ће се забринути да ти се није десило нешто лоше!